

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 11 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Artūro Driuko, Donato Šerno (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GRIANA“** kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 24 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GRIANA“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „SPEKTRO“ dėl skolos priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių teisinių santykių kvalifikavimą, sutarčių aiškinimą, įrodinėjimo pareigą, aiškinimo ir taikymo.
2. UAB „CCM Baltic“ (užsakovė) ir UAB „SPEKTRO“ (rangovė) 2015 m. gruodžio 23 d. sudarė Rangos sutartį Nr. 15/12/23 (toliau – ir Rangos sutartis), kuria rangovė įsipareigojo žemės sklype, esančiame Rasų g. 9A (Rasų ir Drujos g. sankirtoje) objekte „Prekybos paskirties pastato LIDL statyba“ (toliau – Objektas), atlikti grunto kasimo darbus sklypo ribose per 60 kalendorinių dienų nuo darbų pradžios.
3. UAB „GRIANA“ (paslaugų teikėja) ir UAB „SPEKTRO“ (paslaugų gavėja) 2015 m. gruodžio 23 d. sudarė paslaugų teikimo sutartį Nr. 15/12/23 (toliau – ir Paslaugų teikimo sutartis), kuria ieškovė įsipareigojo atsakovei Objekte suteikti paslaugas: savivarčių nuomą gruntui transportuoti – 2 Eur/kub. m plus PVM, grunto išvežimo vietas paslaugų teikėja pasirenka savo nuožiūra; ekskavatoriaus nuomą – 0,70 Eur/kub. m plus PVM.
4. Ieškovė 2019 m. liepos 1 d. ieškiniu kreipėsi į teismą, prašydama priteisti iš atsakovės 8210,10 Eur skolą, 222,68 Eur palūkanų, 40 Eur išieškojimo išlaidų atlyginimą, 6 proc. dydžio metines palūkanas.
5. Ieškinyje ieškovė nurodė, kad ji nuomojo atsakovei Objekte grunto kasimo darbus reikalingą techniką. Objekte dirbo ieškovės savivartis ir ekskavatorius. Ieškovė parūpindavo degalų, transporto priemonės buvo tvarkingos, tinkamos būklės. Atsakovė su ieškove turėjo atsiskaityti už nuomojamą techniką (savivartį ir ekskavatorių) pagal Paslaugų teikimo sutarties 1.1 punktą. Ieškovė išrašė atsakovei 2016 m. gegužės 9 d. 12 210 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą Nr. GRA16 Nr. 006 pateikė ją atsakovei elektroniniu būdu. Atsakovė nepateikė ieškovei atsisakymo priimti sąskaitą faktūrą. Sąskaitą faktūrą atsakovė apmokėjo tik iš dalies, iki šiol nesumoka 8210,10 Eur skolos sumos.
6. Savo reikalavimo teisiniu pagrindu ieškovė nurodė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.477 straipsnio 1 dalį, 6.512 straipsnio 1 dalį bei 6.522 straipsnio 1 dalį, kuriose įtvirtintos nuomos sutarties, transporto priemonės nuomos sutarties, teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas, bei transporto priemonės nuomos, neteikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugų, sutarties sąvokos, bei prievolių ir sutarčių vykdymo principus įtvirtinančias [CK](#) normas ([CK 6.38 straipsnio](#) 1 dalis, 6.200 straipsnio 1 dalis).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. vasario 18 d. nutartimi ieškovės ieškinį atmetė.
8. Teismas pažymėjo, kad byloje kilo ginčas dėl įsiskolinimo pagal 2015 m. gruodžio 23 d. ieškovės ir atsakovės sudarytą Paslaugų teikimo sutartį Nr. 15/12-23. Nors sutartis šalių nepasirašyta, ginčo dėl jos sudarymo fakto byloje nėra, abi šalys patvirtino sutarties sudarymą joje aptartomis sąlygomis bei sutarties vykdymo aplinkybę, nekėlė ginčo dėl sutarties ar atskirų jos dalių negaliojimo.
9. Teismo vertinimu, ginčo šalių pasirašytos sutarties turinys ir pobūdis yra įvardytas aiškiai ir suprantamai jos pavadinime, tikrąjį šalių susitarimą galima nustatyti iš prievolių vykdymo pobūdžio, todėl ta aplinkybė, kad sutarties dalyje „Sutarties objektas“ minima sąvoka „nuoma“, niekaip nerodo, jog tai yra nuomos sutartis.
10. Teismas nustatė, kad atsakovė UAB „SPEKTRO“ (rangovė) ir UAB „CCM Baltic“ (užsakovė) 2015 m. gruodžio 23 d. sudarė Rangos sutartį Nr. 15/12/23, kuria rangovė įsipareigojo Objekte atlikti grunto kasimo darbus sklypo ribose. Rangos sutartimi atsakovė įsipareigojo Objekte atlikti grunto kasimo darbus, o UAB „CCM Baltic“ – sumokėti už grunto kasimo darbų atlikimą joje nurodyta tvarka.
11. Šalys vienodai aiškino aplinkybes, jog atsakovei neturint technikos, o turint reikiamas licencijas, o ieškovei – priešingai – turint techniką, bet neturint reikiamų licencijų atlikti žemės kasimo darbus, šio sandorio sudarymą inicijavo ieškovės UAB „GRIANA“ vadovas, kuris sandoriui vykdyti ketino naudoti savo turimą techniką. Dėl to tą pačią dieną ieškovė UAB „GRIANA“ (paslaugų teikėja) ir atsakovė UAB „Spektro“ (paslaugų gavėja) sudarė Paslaugų teikimo sutartį. Ieškovė, be kita ko, šia Sutartimi įsipareigojo pateikti techniškai tvarkingą techniką, atsakyti už šios technikos remontą, draudimus, darbo saugą, darbuotojų blaivumą ir pan. (sutarties 4.1 punktas), vesti papildomą apskaitą (išvežamo išpurenuto grunto kiekio, ekskavatoriaus darbo ir pan. (sutarties 4.2 punktas), bendradarbiauti su paslaugų gavėja paslaugų

teikimo organizavimo klausimais (sutarties 4.3 punktas), savo veiksmais nesukelti prastovų paslaugų teikimo procese (sutarties 4.4 punktas), taip pat vykdyti kitus įsipareigojimus, kurie logiškai priklauso paslaugų teikėjui, siekiant pasiekti maksimaliai efektyvų paslaugų gavėjo atliktų darbų rezultatą (sutarties 4.5 punktas).

12. Ieškovė neginčijo aplinkybės, jog ji nevykdė jai priskirto įsipareigojimo vesti papildomą apskaitą, t. y. fiksuoti išvežamo išpurento grunto kiekį, ekskavatoriaus darbą (Paslaugų teikimo sutarties 4.2 punktas), niekaip nefiksavo darbų eigos ir jokių aktų nesurašinėjo. Teismas nustatė, kad atsakovė pateikė į bylą bendrovės vadovo ranka rašytą „Grianos darbų apskaičiavimą“, kurio turinio, jame nurodytų skaičių, kiekių ir sumų ieškovė neginčijo ir su tokiu darbų apskaičiavimu sutiko. Teismas laikė, kad šis dokumentas atitinka Paslaugų teikimo sutarties 2.1 punkte nurodytą atsakovės aktuose užfiksuotą grunto kasimo kiekį, kuris yra išvestinis duomuo Paslaugų teikimo sutarties kainai nustatyti.
13. Ieškovė 2016 m. gegužės 9 d. išrašė 12 210 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą GRA16 Nr. 0006 atsakovei. Byloje nėra duomenų apie tai, kad ši PVM sąskaita faktūra būtų įteikta ar siunčiama atsakovei. Be to, sąskaita nėra pasirašyta ir ieškovės, kuri joje nurodoma kaip pardavėja. Šiame dokumente nėra įrašo apie tai, kokių pagrindų ji išrašyta, t. y. už kokius darbus ar paslaugas, joje nėra jokio įrašo apie tai, kad šios sąskaitos išrašymo pagrindas yra Paslaugų teikimo sutartis, joje neidentifikuotas suteiktų paslaugų ar pirkimo pobūdis, nenurodyta išrašytos sumos apskaičiavimo tvarka. Byloje nėra ieškovės detalių apskaičiavimų, pagrindžiančių sąskaitoje nurodytą sumą už atliktus darbus, joje nurodytos sumos ieškovė negalėjo detalizuoti ir posėdžio metu, nėra aišku, kokiais dydžiais ar kiekiais vadovavosi ieškovė, išrašydama atsakovei ginčo sąskaitą, ji faktiškai niekuo ir niekaip nepagrindė ieškinio sumos. Todėl laikytina, kad ieškovė tokio savo reikalavimo nepagrindė.
14. Nors ieškovė ieškinyje nurodė, kad ginčo suma susidarė tik už ekskavatoriaus ir savivarčio nuomą, ir ketina įrodinėti, jog savo lėšomis pylė degalus į atsakovei išnuomotus ekskavatorių ir savivartį, tačiau teismo posėdžio metu patvirtino, jog nereikalauja pinigų už degalus, o prašo tik priteisti sumą už iškastą ir išvežtą gruntą. Ieškovės vadovas teismo posėdžio metu patvirtino, kad jokios apskaitos nevykdė, nors ją pagal Paslaugų teikimo sutartį ir turėjo vykdyti, tačiau šią apskaitą vykdė atsakovė, su atsakovės apskaičiavimais jis sutiko, nes pasitikėjo atsakovės vadovu.
15. Teismo vertinimu, vienintelis dokumentas, esantis byloje, kuriame yra surašyti detalesnis atliktų darbų kiekis, yra atsakovės suformuotas dokumentas pavadinimu „Grianos darbų apskaičiavimas“. Nesant kitokių duomenų ir ieškovės skaičiavimų, atsižvelgiant į tai, kad ieškovės vadovas nepaneigė atsakovės vadovo pateikto apskaičiavimo bei teigė, jog jis visada sutikęs su atsakovės apskaičiavimais, teismas laikė, kad turi būti vadovaujamas būtent atsakovės vadovo teismui pateiktu apskaičiavimu. Remiantis minėtu dokumentu, ieškovei turi būti aktuose užfiksuojama 10 548 Eur, t. y. tokia suma, kurią įvardijo atsakovė. Be to, ieškovei turi būti atskaitoma 2500 Eur už degalus, 2300 Eur už ekskavatoriaus pervežimą ir UAB „Volnira“ operatoriaus darbą, nes, vertinant Paslaugų teikimo sutartį ir ją prisiimtus ieškovės įsipareigojimus, labiau tikėtina, jog ieškovė, kaip paslaugų teikėja, negalėjo savivarčio ir ekskavatoriaus nuomoti be operatoriaus ir degalų.
16. Teismas įvertino, kad Paslaugų teikimo sutarties 4.5 punkte buvo nustatyti ir kiti paslaugų teikėjos įsipareigojimai, kurie logiškai priklauso paslaugų teikėjai, siekiant pasiekti maksimaliai efektyvų paslaugų gavėjos atliktų darbų rezultatą, o sutarties 4.3 punkte nustatyta bendradarbiavimo su paslaugų gavėja pareiga, kurią ieškovė, kaip matyti iš jos teismui teiktų paaiškinimų, ignoravo visiškai. Kadangi ieškovė faktiškai neginčijo aplinkybės, kad technika į objektą buvo nuvežta ir atgabenta atgal kitų asmenų, teismas laikė, jog ieškovė, o ne atsakovė turi pareigą tai kompensuoti.
17. Teismas nustatė, kad iš ieškovei priklausančios sumos buvo atimtos mažesnės sumos, nei minėtame dokumente buvo nurodyta atimti, t. y. už degalus išskaičiuota 2330,69 Eur ir už UAB „Volnira“ paslaugas – 2255,44 Eur. Po ginčo sutarties įvykdymo atsakovė 2017 m. liepos 25 d. mokėjimo pavedimu sumokėjo ieškovei 1000 Eur. Taigi atsakovės sumokėta ieškovei suma sudaro 5000 Eur, išskaičiuota – 4586,13 Eur (2330,69 Eur + 2255,44 Eur), bendra suma sudaro 9586,13 Eur. 2019 m. birželio 30 d. tarpusavio įskolinimo įskaitymo aktu buvo įskaitytas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 22 d. nutartimi atsakovės naudai priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas – 1000,26 Eur. Šis aktas nenuginčytas, todėl yra galiojantis. Teismo vertinimu, byloje pateikti atsakovės argumentai ir įrodymai jiems pagrįsti paneigia faktą, jog ji yra skolinga ieškovei pagal ginčo sutartį ir ginčo PVM sąskaitą faktūrą.
18. Panevėžio apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. lapkričio 24 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.
19. Teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju reikšminga tai, jog ginčui aktualiu laikotarpiu galiojanti Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 15 dalies redakcija, kaip ir šią dieną galiojanti šio įstatymo redakcija, žemės kasimo darbus priskiria prie statybos darbų. Ieškovė pripažino, kad ji vedė derybas su UAB „CCM Baltic“ būtent dėl žemės (grunto kasimo) darbų atlikimo, taip pat kad neturėjo licencijų, būtinų tokiems darbams atlikti, dėl to ir buvo pasitelkta atsakovė.
20. Apeliacinės instancijos teismas vertino, kad Rangos sutarties su UAB „CCM Baltic“ sudarymo aplinkybės, šioje sutartyje nustatyta sutarties objekto (grunto iškasio ir išvežimo) kaina (3 Eur/kub. m plius PVM) ir ginčo šalių aptarta darbų kaina (savivarčio nuoma gruntu transportuoti (2 Eur/kub. m plius PVM) ir ekskavatoriaus nuoma (0,70 Eur/kub. m plius PVM) (t. y. iš viso 2,70 Eur/kub. m plius PVM) patvirtina atsakovės poziciją, kad jai būtų tekusi likusi nuo ieškovei sumokėtos – 0,30 Eur/kub. m plius PVM – suma, o tai akivaizdžiai paneigia ieškovės poziciją, jog tikrieji šalių ketinimai tebuvo sukurti transporto priemonių nuomos sutartinius teisinius santykius. Tokį vertinimą sustiprina ir tai, jog sutarties preambulėje nurodoma, kad užsakovė, t. y. UAB „SPEKTRO“, norėdama užsakyti 1.1 punkte nurodytų darbų atlikimą, pareiškė rangovei, kad nėra nemoki ir netaps tokia sutarties vykdymo laikotarpiu ir kt., o ieškovė, įvardyta kaip rangovė, pareiškė, kad turi pakankamai techninių ir žmoniškųjų išteklių, leidžiančių laiku įvykdyti įsipareigojimus, prisiimtus sutartimi. Teismas reikšminga aplinkybe laikė tai, kad šalys aptarė, jog ieškovė suteiktų paslaugų apmokėjimą gaus pagal UAB „SPEKTRO“ aktuose užfiksuotą grunto kasimo kiekį, kuris yra skaičiuojamas kaip iškasto nejudinto (suspausto) grunto tūris. Atsakovė šia sutartimi įsipareigojo tik nurodyti ieškovei konkrečias paslaugas atlikimo, t. y. grunto kasimo, vietas ir ju kitas charakteristikas ir sumokėti už suteiktas paslaugas, o ieškovė įsipareigojo pateikti techniškai tvarkingą techniką, atsakyti už jos remontą, draudimus, darbo saugą, darbuotojų blaivumą ir pan., vesti papildomą apskaitą (išvežamo išpurento grunto kiekio, ekskavatoriaus darbo ir pan.); bendradarbiauti su atsakove paslaugų teikimo proceso metu ir kita.
21. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, šalių susiklosčiusių teisinių santykių prigintis, abipusis siekis gauti pelno prisidedant prie Objekto statybos darbų (grunto kasimo ir išvežimo), tai, kad Paslaugų teikimo sutartimi įvardytas šalių susitarimas buvo nulemtas to, kad atsakovė neturėjo technikos, o turėjo reikiamas licencijas, ieškovė turėjo techniką, bet neturėjo licencijų atlikti šiuos žemės kasimo darbus, sutarties turinys, ja nustatyti šalių įsipareigojimai, darbų apmokėjimo kriterijai bei šalių veiksmai vykdančios sutartį, ieškovės iniciatyva rasti įmonę, kuri turi licencijas atlikti žemės kasimo darbus, leidžia spręsti buvus susitarimą dėl statybos rangos santykių.
22. Ieškovės vadovas pripažino, kad į objektą pristatė savivartį, yra pylęs degalus į jį ir pasirūpino vairuotoju, o ieškinio 6 punkte apskritai nurodė, kad objekte dirbusiems ekskavatoriui ir savivarčiui ieškovė parūpindavo degalus, transporto priemonės buvo tvarkingos, tinkamos techninės būklės, tai leidžia vertinti, jog sutartimi prisiimtų įsipareigojimų pobūdis ieškovei vis dėlto buvo žinomas ir suprantamas, tik ji ne visus juos vykdė.
23. Atsakovė pateikė įrodymus, kad, siekdama laiku įvykdyti įsipareigojimus pagal sutartį su UAB „CCM Baltic“, atsižvelgdama į ieškovės jai nurodytą finansinę situaciją (apyvartinių lėšų trūkumą), 2016 m. vasario 12 d. sudarytame su UAB „Volnira“ susitarime įsipareigojo pervesti ieškovei iki 2016 m. vasario 28 d. 2000 Eur avansą technikos remontui ir įmonės pridėtinėms išlaidoms. Atsakovės pateiktas sąskaitos išrašas patvirtina, jog pavedimai po 1000 Eur ieškovei buvo atlikti 2016 m. vasario 17 d. ir 2016 m. vasario 28 d. Tokia pasirinkta atsakovės pozicija

vertintina kaip logiška, juolab kad, neturėdama reikiamos technikos ir žmogiškųjų išteklių, savarankiškai pabaigti laiku darbus ji neturėjo jokių galimybių.

24. Nors ieškovė pripažįsta, kad atsakovė atsivežė ekskavatorių į objektą, pasirūpino operatoriumi, dirbusiu UAB „Volmira“, degalais ekskavatoriui, tačiau tvirtina, jog nėra žinomi atsakovės ir UAB „Volmira“ susitarimai dėl šių išlaidų. Priešingai nei teigia ieškovė, atsakovės į bylą pateikti įrodymai – UAB „Volmira“ ir atsakovės 2016 m. vasario 12 d. susitarimas dėl degalų pakankamumo užtikrinimo – yra ieškovės neneigiama aplinkybė. Ieškovės vadovas pripažino, kad būtent jam perduota UAB „Volmira“ degalų kortelė, jis su šia kortele nupirkdavo degalų ekskavatoriui ir fiziškai pristatydavo ekskavatoriaus operatoriumi, kuris ir vedė degalų apskaitą.
25. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad ieškovės teismui pateikta 12 210 Eur sumos sąskaita nėra pagrįsta rašytiniais įrodymais, kuriais remiantis būtų galima identifikuoti šios sumos apskaičiavimo tvarką. Ieškovė nepateikė jokių įrodymų, kad atsakovė pripažino tokią sumą ir kad jai apskritai buvo žinomas toks šio buhalterinės apskaitos dokumento turinys, jau nekalbant apie jo tinkamą įteikimą. Pirmosios instancijos teismas, nesant jokių kitų įrodymų, pagrindžiančių ieškovės atliktų darbų kiekį, ieškovės vadovui neprieštaraujant atsakovės pateiktam dokumentui „Grianos darbu apskaičiavimas“, pagrįstai juo vadovavosi pasisakydamas dėl ieškiniu reikiamų reikalavimų pagrįstumo ir dydžio. Šio teismo vertinimas, kad atsakovės skola pagal ginčo sutartį neįrodyta, yra pagrįstas byloje surinktais duomenimis ir ginčui aktualiu teisiniu reguliavimu.
26. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad UAE „Volmira“ suinteresuotumas galimu ginčo išsprendimu nėra nustatytas, ir nurodė, kad jokių naujų argumentų, kurie pagrįstų, kaip realiai ginčo išsprendimas tarp UAB „Griana“ ir UAB „Spekto“ gali turėti įtaką UAB „Volmira“ teisėms ir pareigoms, ieškovė nepateikė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

27. Ieškovė kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 18 d. sprendimą ir Panevėžio apygardos teismo 2020 m. lapkričio 24 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškovės ieškinį atsakovei tenkinti visiškai. Kasacinis skundas yra grindžiamas tokiais argumentais:
- 27.1. Teismai pažeidė rangos teisinius santykius reglamentuojančias materialiosios teisės normas, neteisingai kvalifikavo tarp ginčo šalių susiklosčiusius santykius kaip rangos teisinius santykius, pažeidė sutarčių aiškinimo taisykles. Įrodymai patvirtina, kad ieškovę ir atsakovę siejo nuomos, o ne rangos teisiniai santykiai.
- 27.2. Atsakovė perėmė visą iniciatyvą dėl darbų atlikimo Objekte ir derino visas reikalingas sutarčių darbams Objekte atlikti sąlygas tiek su užsakovė UAB „CCM Baltic“, tiek su ieškove. Atsakovėsurašė ir pateikė užsakovėi UAB „CCM Baltic“ rangos sutartį ši buvo pasirašyta 2015 m. gruodžio 23 d. 2016 m. sausio 10 d. el. laišku atsakovė išsiuntė ieškovei atsakovės surašytą 2015 m. gruodžio 23 d. Paslaugų teikimo sutartį Nr. 2015/12/23 dėl konkrečių mechanizmų (ekskavatoriaus ir savivarčio) nuomos. Analogišką sutartį dėl konkrečių mechanizmų nuomos atsakovė tikėtinai sudarė ir su UAB „Volmira“, nes ieškovės vadovas matė, kad Objekte gruntą vežėjo ir UAB „Volmira“ transporto priemonės.
- 27.3. Vadovaudamas atestuotai statybos įmonei (atsakovei), atsakovės vadovas surašė jam reikiamas sutartis: i) rangos sutartį su užsakovė UAB „CCM Baltic“, ii) nuomos sutartį su ieškove dėl transporto priemonių (savivarčio ir ekskavatoriaus) nuomos. Įrodymai patvirtina aplinkybes, kad atsakovės vadovas geba atskirti rangos ir nuomos sutartis. Aplinkybė, kad atsakovės vadovas geba atskirti rangos ir nuomos sutartis ir kad ginčo atveju atsakovės tikslas buvo išsinuomoti transporto priemones iš ieškovės, taip pat patvirtina ir byloje esantis 2016 m. kovo 21 d. el. laiško nuorašas ir el. laiško prisegtuok priedas, iš kurio matyti, jog atsakovė siunčia ieškovei pasirašyti 2016 m. kovo mėn. 21 d. rangos sutartį dėl rangos darbų vykdymo kitame objekte. Taigi atsakovė kontroliavo sutarčių vykdymą, atskiria rangos ir nuomos sutartis. Nagrinėjami atveju ieškovė bei atsakovė sudarė nuomos sutartį, kuria atsakovei buvo išnuomoti ekskavatorius ir savivartis, o ne rangos sutartį, kaip nepagrįstai nustatė žemesnės instancijos teismai.
- 27.4. Priešingai nei nustatė teismai, atsakovės vadovo tikslas buvo sudaryti su ieškove ekskavatoriaus ir savivarčio nuomos, o ne rangos sutartį. Šią išvadą patvirtina ieškovės ir atsakovės sudarytos sutarties nuostatos, iš kurių matyti, kad ieškovė neįsipareigojo sukurti ir perduoti atsakovei jokio konkretaus objekto, neįsipareigojo pasiekti jokio darbo rezultato, o tai pagal materialiosios teisės normas ir teismų praktiką yra rangos sutarties požymis. Ieškovės ir atsakovės sudarytos sutarties dalykas buvo ekskavatoriaus ir savivarčio, reikalingų žemės darbams atlikti, nuoma už sutartą kainą. Atsakovės atsiskaitymas su ieškove už išnuomotus savivartį ir ekskavatorių priklausė tik nuo iškasto grunto kiekio, tačiau dėl tokios sutarties nuostatos nuomos sutartis netampa rangos sutartimi, nes joks konkretus objektas, darbo rezultatas atsakovei neturėjo būti perduotas.
- 27.5. Objekte dirbo ieškovės ekskavatorius ir ieškovės savivartis su ieškovės darbuotoju. Kadangi gruntą kasė ekskavatorius su atsakovei pavaldžiu ekskavatoriaus operatoriumi, iškasto grunto kiekį apskaičiavo ir ieškovei nurodė pati atsakovė, kontroliavusi darbus objekte. Ieškovė apskaičiuoti iškasto grunto kiekį neturėjo galimybių, nes atsakovės ekskavatoriaus operatorius fiksavo išvežto grunto kiekį, tai įrodo, kad darbus objekte kontroliavo, iškasto grunto kiekį skaičiavo pati atsakovė, būdama atestuota statybos įmonė, turėdama reikiamą patirtį ir kompetenciją vadovauti darbams objekte. Pagal nuomos teisinį reglamentavimą, nesant kitokio susitarimo, priemonės išlaikymo išlaidos yra nuomininko pareiga, todėl ginčui neturi teisinės svarbos atsakovės argumentai dėl mokėjimo už degalus.
- 27.6. Pagal atsakovės ieškovei nurodytą išvežto grunto kiekį ieškovės išrašyta PVM sąskaita faktūra – 12 210 Eur (be PVM) sumos, išrašyta pagal atsakovės ekskavatorininko apskaičiuotą ir ieškovei nurodytą išvežto grunto kiekį, taip pat deklaruota Valstybinėje mokesčių inspekcijoje. Atsakovė neatsiskaitė su ieškove ne tik už ekskavatoriaus ir savivarčio nuomą, bet ir už išvežtą gruntą, o tai taip pat įrodo, kad atsakovė kontroliavo darbus Objekte ir jos, kaip darbus kontroliavusios įmonės, tikslas buvo ne kad ieškovė pasiektų kokį nors rezultatą, kas būdinga rangos sutarčiai, o sudaryti su ieškove nuomos sutartį dėl atsakovei reikalingų transporto priemonių (savivarčio ir ekskavatoriaus) nuomos.
- 27.7. Atsakovei buvo aktualu atlikti žemės tvarkymo darbus. Pagal Sutarties nuostatas, tuo tikslu ieškovė perdavė atsakovei konkrečius mechanizmus – ekskavatorių ir savivartį už nuomos mokestį. Priešingai nei nustatė žemesnės instancijos teismai, ieškovė ir atsakovė sudarė transporto priemonių nuomos sutartį ([CK 6.512 straipsnio](#) 1 dalis, 6.522 straipsnio 1 dalis). Pagal nuomą reglamentuojantį reguliavimą, nesant kitokio susitarimo, priemonės išlaikymo išlaidos yra nuomininko pareiga ([CK 6.522–526 straipsniai](#)), todėl ginčui neturi teisinės svarbos atsakovės argumentai dėl mokėjimo už degalus. Todėl ieškinyje ir kasacinis skundas yra pagrįstas ir tenkintinas.
- 27.8. Objekte gruntą kasė ekskavatorius su atsakovei pavaldžiu ekskavatoriaus operatoriumi. Iš ieškovės išsinuomoto ekskavatoriaus operatorių atsakovė „skolinosi“ iš UAB „Volmira“ atsakovei pavaldžiu ekskavatoriaus operatoriumi, kurį ji „skolinosi“ iš UAB „Volmira“, fiksavo išvežto grunto kiekį. Todėl byloje UAB „Volmira“ turėjo būti įtrauktas kaip trečiasis asmuo, nepareišiantis savarankiškų reikalavimų, nes jai gali būti reiškiamas regresinis reikalavimas dėl netinkamai apskaičiuoto grunto kiekio. UAB „Volmira“ suinteresuota išvengti regresinio ieškimo. Teismai, neįtraukdami UAB „Volmira“ į bylą kaip trečiojo asmens, pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 47 straipsnį.
28. Atsakovė atsiliepime į kasacinį skundą prašo ieškovės kasacinį skundą atmesti ir skundžiamus pirmosios instancijos teismo sprendimą bei

apeliacinės instancijos teismo nutartį palikti nepakeistus. Atsiliepiamas į kasacinį skundą yra grindžiamas tokiais argumentais:

- 28.1. Ieškovė iš esmės reiškia reikalavimą dėl Paslaugų teikimo sutarties pripažinimo nuomos sutartimi, tačiau šio reikalavimo (ne)patenkinimas nesukels jai jokių teisių ir nenustatys atsakovei jokių pareigų. Ieškovė nekvestionuoja teismų išvadų, kad 2019 m. gegužės 22 d. atsakovės atliktas įskaitymas yra galiojantis ir sukelia teisinių pasekmių ir kad ieškovė neįrodė reikalavimo teisės atsakovei dydžio. Jau vien šis faktas yra pakankamas pagrindas netenkinti ieškovės kasacinio skundo.
- 28.2. Paslaugų teikimo sutartimi ieškovė ir atsakovė prisiėmė rangos, o ne nuomos teisiniams santykiams būdingas teises ir pareigas. Ši sutartis negali būti laikoma sukuriančia pareigą atsakovei savarankiškai pasirūpinti transporto priemonės degalais ir prisiimti visas su tuo susijusias išlaidas.
- 28.3. Nors atsakovė sutinka, kad ieškovė neturėjo atestato (leidimo) vykdyti statybos darbus, tačiau tai nesudaro pagrindo teigti, jog ieškovė Paslaugų teikimo sutartimi negalėjo prisiimti rangovui tolygių teisių ir pareigų, remiantis kasacinio teismo praktika. Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad nors leidimo (licencijos) vykdyti atitinkamą veiklą neturėjimas yra teisės pažeidimas, tačiau šis pažeidimas nesudaro pagrindo laikyti sandorius, sudarytus neturint leidimo (licencijos), prieštaraujančiais imperatyvioms normoms ir niekiniais. Tokie sandoriai gali būti sudaromi, tačiau asmuo, sudaręs sandorį dėl licencijuojamos veiklos, neturėdamas leidimo (licencijos), turi prisiimti su tuo susijusias neigiamas pasekmes. Taigi ieškovė ir atsakovė galėjo susitarti ir ieškovė galėjo prisiimti rangovui tolygias pareigas (įskaitant pareigą atlikti visus žemės darbus savo lėšomis bei pastangomis).
- 28.4. Vien tik Paslaugų teikimo sutarties 1.1 punktas, kuriame minima transporto priemonių nuoma, nesudarė pagrindo konstatuoti, kad sutartis yra nuomos sutartis. Paslaugų teikimo sutarties turinys ir jos vykdymo aplinkybės akivaizdžiai patvirtina, kad ieškovė prisiėmė rangovui keliamus įsipareigojimus. Ieškovė pagal šią sutartį įsipareigojo: su transporto priemonėmis ir savo darbuotojų pagalba atlikti objekte žemės kasimo darbus; užtikrinti objekte dirbančių ieškovės darbuotojų blaivumą; objekte dirbančių ieškovės darbuotojų pagalba vesti išvežamo išpurento grunto kiekio, ekskavatoriaus darbo valandų ir kitą papildomą apskaitą.
- 28.5. Paslaugų teikimo sutartimi ieškovė prisiėmė rangovo teises ir pareigas ir realiai šias pareigas vykdė. Atitinkamai ieškovei teko ir esminė rangovo pareiga – pareiga savo lėšomis ir ištekliais atlikti sutartus žemės darbus, t. y. parūpinti abiem transporto priemonėms operatorius, degalus ir abi transporto priemones atvežti bei išvežti iš objekto ([CK 6.644](#) straipsnio 1 dalis, [6.645](#) straipsnio 3 dalis). Kadangi ieškovė jai tenkančių pareigų neįvykdė ir atsakovė, gelbėdama situaciją, privalėjo kreiptis į UAB „Volmira“ pagalbos, ieškovei už žemės darbus mokėtinas atlyginimas privalėjo būti sumažintas atsakovės išlaidomis UAB „Volmira“ pagalbai apmokėti (4586,13 Eur), nes apmokėjusi šią pagalbą atsakovė įgijo tokio paties dydžio atgėžtinę reikalavimo teisę į ieškovę ([CK 6.50](#) straipsnio 3 dalis). Jeigu ieškovė tiesiogiai nepatyrė atitinkamų išlaidų, būtinų žemės darbams vykdyti, žemės darbų kaina privalo būti mažinama patirtų išlaidų suma.
- 28.6. Ieškovė Paslaugų teikimo sutartimi įsipareigojo atlikti žemės kasimo darbus. Šalių sutarti žemės darbai yra statybos darbai, dėl kurių atlikimo įprastu atveju yra susitariama statybos rangos sutartimi. Nors ieškovė neturėjo statybos veiklos įmonės kvalifikacijos atestato, tačiau šalys susitarė paskirstyti tarpusavio teises ir pareigas analogišku būdu, kaip šios teisės ir pareigos būtų paskirstytos, jeigu šalys būtų sudariusios statybų rangos sutartį. Taip pat pirmosios instancijos teismas pagrįstai neįtraukė UAB „Volmira“ į bylą kaip trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl byloje nagrinėjamų teisinių santykių kvalifikavimo

29. Nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl tarp šalių susiklosčiusių teisių santykių, kurių pagrindu šioje byloje pareikštas ieškovės reikalavimas atsakovei dėl skolos priteisimo, teisinio kvalifikavimo. Ieškovė teigia, kad atsakovės skola susidarė jai tinkamai neįvykdžius transporto priemonių nuomos sutarties – nesumokėjus viso priklausančio mokėti nuomos mokesčio už išnuomotas transporto priemones. Tuo tarpu atsakovė teigia, kad tarp jos ir ieškovės susiklostė rangos teisiniai santykiai: pagal šalių sudarytą sutartį ieškovė įsipareigojo su transporto priemonėmis ir savo darbuotojų pagalba atlikti objekte žemės kasimo darbus. Atsakovė teigia, kad ji yra visiškai atsiskaiciusi už ieškovės atliktus darbus.
30. Kasacinio teismo išaiškinta, kad civilinio proceso teisės normos nenustato ieškovui pareigos nurodyti ieškinyje jo teisinį pagrindą, o jei ieškovas nurodo ieškinio teisinį pagrindą, tai jis teismui neprivalomas ir nevaržo teismo, sprendžiant ginčą, jį keisti ir taikyti kitą, negu nurodė ieškovas, nes teisės normų nustatymas, jų turinio išaiškinimas ir taikymas ginčo santykiui yra išskirtinė bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva. Teismas, sprenddamas ginčą, privalo konkrečiam ginčo santykiui pritaikyti tinkamą teisės normą, atitinkančią faktinį ieškinio pagrindą, t. y. tinkamai kvalifikuoti ieškinyje nurodytas faktines aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-270-381/2021, 30 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
31. Teisinė byloje kilusio ginčo kvalifikacija nėra savitiksė, ji neskirta vien tik atitinkamoms teisės normoms pritaikyti; jos tikslas – identifikuoti teisinius santykius tam, kad ginčas būtų teisingai išspręstas taikant būtent konkrečius teisinius santykius reguliuojančias teisės normas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-216-701/2020, 27 punktas).
32. Minėta, kad nagrinėjamoje byloje pareikštu ieškiniu ieškovė prašė priteisti iš atsakovės 8210,10 Eur skolą, nurodydama, kad 2015 m. gruodžio 23 d. sudarytos paslaugų teikimo sutarties Nr. 15/12/23 pagrindu ji nuomojo atsakovei Objekte grunto kasimo darbams reikalingą techniką; Objekte dirbo ieškovės savivartis ir ekskavatorius. Ieškovė išrašė atsakovei 2016 m. gegužės 9 d. 12 210 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą Nr. GRA16 Nr.006, šią atsakovė apmokėjo tik iš dalies. Taigi, ginčo šalis siejant sutartiniais teisiniais santykiais dėl šalių teisių ir pareigų apimtį pirmiausia turi būti sprendžiama pagal jų sudarytos sutarties nuostatas, o teismo pareiga tinkamai kvalifikuoti ginčo teisinius santykius sietina su teismo pareiga tinkamai išaiškinti šalių sudarytą sutartį.
33. Vertindamas ieškovės pareikšto reikalavimo pobūdį, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad šalių pasirašytos Sutarties turinys ir pobūdis yra įvardytas aiškiai ir suprantamai jo pavadinime, tikrąjį šalių susitarimą galima nustatyti iš prievolių vykdymo pobūdžio, todėl aplinkybė, kad Sutarties dalyje „Sutarties objektas“ minima sąvoka „nuoma“, niekaip nerodo, jog tai yra nuomos sutartis. Taigi, pirmosios instancijos teismas tarp šalių buvusius teisinius santykius, iš kurių kilo šioje byloje ieškovės pareikštas reikalavimas dėl skolos priteisimo, kvalifikavo kaip teisinius santykius, kilusius iš paslaugų sutarties. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs šalių susiklosčiusių teisių santykių prigimtį, sutarties turinį, ja nustatytus šalių įsipareigojimus, darbų apmokėjimo kriterijus bei šalių veiksmus vykdant sutartį, nusprendė tarp šalių buvus

susitarimą dėl statybos rangos santykių.

34. Taigi, nors būtų nagrinėję teismai tarp šalių kilusį ginčą kvalifikavo skirtingai, tačiau ieškovės pateiktą kilusio ginčo vertinimą – kaip ginčo, kilusio iš nuomos teisinių santykių, – atmetė kaip nepagrįstą.
35. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sutarties laisvės principas suteikia šalims galimybę laisva valia susitarti dėl sutarties turinio, sutartimi priimančių įsipareigojimų, jų vykdymo tvarkos ir kt. ([CK 6.156 straipsnis](#)). Todėl tuo atveju, kai sutarties sąlygos neprieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms, viešajai tvarkai ar gerai moralei, sutarties šalys yra saistomos sutartinių įsipareigojimų vykdymo tokiu būdu, kokiu jos pačios susitarė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-224-1075/2021, 29 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
36. Konkrečios sutarties turinio ir jos sąlygų išaiškinimas, sutartimi sulgytų šalių pareigų bei teisių nustatymas yra fakto klausimas. Pagal [CPK 353](#) straipsnio 1 dalį kasacinis teismas fakto klausimų nenagrinėja, tačiau, atsižvelgdamas į kasacinio skundo argumentus, patikrina, kaip žemesnės instancijos teismas laikėsi sutarčių aiškinimo taisyklių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-224-1075/2021, 30 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
37. Sutarčių aiškinimo instituto paskirtis – nustatyti sutarties turinį, iš sutarties kylančių šalių tarpusavio teisių ir pareigų apimtį tais atvejais, kai kyla šalių ginčas dėl sudarytos sutarties galiojimo ir (ar) vykdymo. Sutarties šalių valia ir ja prisiimtų įsipareigojimų apimtis nustatytinos pagal sutarčių aiškinimo taisykles, reglamentuotas [CK 6.193–6.195](#) straipsniuose bei suformuluotas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje.
38. Pagal nuoseklią kasacinio teismo praktiką, kai kyla šalių ginčas dėl konkrečios sutarties turinio, jos sąlygų, sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties dalyvių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, į šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas konkrečiu atveju reikšmingas aplinkybes. Tais atvejais, kai šalys skirtingai aiškina savo ketinimus pagal sutartį ir kai neįmanoma jų nustatyti taikant subjektyvų (šalių tikrųjų ketinimų) sutarties aiškinimo būdą, prioritetas teiktinas pažodiniam sutarties teksto aiškinimui (lingvistiniam aiškinimui), kaip objektyviausiai atspindinčiam tikrąją šalių valią dėl prisiimtų įsipareigojimų turinio. Subjektyvusis sutarties aiškinimo metodas ir teksto lingvistinis aiškinimas sudaro darnią sutarčių aiškinimo metodų sistemą, kuria remiantis nustatomas šalių valios turinys (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 15 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-224-1075/2021 32 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
39. Kasacinio teismo praktikoje taip pat pažymėta, kad tikrasis sutarties (jos sąlygos) turinys gali nesutapti su pažodine teksto reikšme, jeigu pažodini tekstą paneigia įstatyme ([CK 6.193](#) straipsnis) įvardytos sutarties aiškinimui reikšmingos aplinkybės (sutarties sąlygų kontekstas, faktinis šalių elgesys, kt.). Įstatymu teismas įpareigotas patikrinti, ar pažodinis sutarties tekstas atitinka tikruosius sutarties šalių ketinimus. Sutarties šalių subjektyviais ketinimais nustatant sutarties turinį galima vadovautis tik jeigu abi šalys sutaria dėl sutarties teksto prasmės. Šalių tikrųjų ketinimų nustatymas yra praktiškai neįmanomas, kai tarp šalių yra ginčas dėl tikrosios sutarties teksto prasmės ir kai šalys skirtingai interpretuoja sutarties tekstą, tokiais atvejais taikytinas objektyvusis sutarties aiškinimo metodas – jeigu šalių tikrųjų ketinimų negalima nustatyti, tai sutartis turi būti aiškinama atsižvelgiant į tai, kokią prasmę jai tokiais pat aplinkybėmis būtų suteikę analogiški šalims protingi asmenys, t. y. taikoma sisteminė-lingvistinė sutarties teksto analizė (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-35-823/2021](#) 27 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
40. Rangos sutarties sąvoka įtvirtinta [CK 6.644](#) straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad rangos sutartimi viena šalis (rangovas) įsipareigoja atlikti savo rizika tam tikrą darbą pagal kitos šalies (užsakovo) užduotį ir perduoti šio darbo rezultatą užsakovui, o užsakovas įsipareigoja atliktą darbą priimti ir už jį sumokėti. Statybos rangos sutartimi rangovas įsipareigoja per sutartyje nustatytą terminą pastatyti pagal užsakovo užduotį statinį arba atlikti kitus statybos darbus, o užsakovas įsipareigoja sudaryti rangovui būtinas statybos darbams atlikti sąlygas, priimti darbų rezultatą ir sumokėti sutartyje nustatytą kainą ([CK 6.681](#) straipsnio 1 dalis). [CK 6.686](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad statybą aprūpinti medžiagomis, įrengimais, detalėmis ir kitokiomis konstrukcijomis privalo rangovas, jeigu statybos rangos sutartis nenustato, kad tą daryti yra užsakovo pareiga.
41. Pagal Paslaugų sutarties sudarymo metu galiojusios Statybos įstatymo 2 straipsnio 15 dalies redakcijos nuostatą žemės kasimo darbai buvo priskiriami bendrųjų statybos darbų kategorijai.
42. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad atsakovė, kaip rangovė, su UAB „CCMBaltic“ 2015 m. gruodžio 23 d. sudaryta Rangos sutartimi įsipareigojo Objekte atlikti grunto kasimo darbus. Pagal šią sutartį iškasimo, pakraunamo į savivarčius ir išvežamo iš objekto grunto vienetinis įkainis – 3 Eur/kub. m plius PVM.
43. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nustatė, kad nagrinėjamos bylos šalis (ieškovė UAB „GRIANA“ ir atsakovė UAB „SPEKTRO“ siejo sutartiniai teisiniai santykiai 2015 m. gruodžio 23 d. Paslaugų teikimo sutarties Nr. 15/12/23 pagrindu; šios sutarties 1.1 punktu ieškovė įsipareigojo atsakovei Objekte suteikti šias paslaugas: savivarčių nuomą gruntui transportuoti – 2 Eur/kub. m plius PVM, ekskavatoriaus nuomą – 0,70 Eur/kub. m plius PVM; pagal sutartį grunto išvežimo vietas ieškovė parenka savo nuožiūra; ieškovė taip pat įsipareigojo pateikti techniškai tvarkingą techniką, atsakyti už jos remontą, draudimus, darbo saugą, darbuotojų blaivumą ir pan., vesti papildomą apskaitą (išvežamo išpuroto grunto kiekio, ekskavatoriaus darbo ir pan.) ir kt.; atsakovė įsipareigojo nurodyti konkrečias paslaugų atlikimo vietas ir ju kitas charakteristikas, kt. bei amnokėti ieškovei už suteiktas paslaugas: sutartimi šalys antare, jog ieškovė mokėdama už suteiktas paslaugas gaus pagal UAB „Spektro“ aktuose užfiksuotą grunto kasimo kiekį, kuris yra skaičiuojamas kaip iškasto nejudinto (suspausto) grunto tūris; Paslaugų teikimo sutarties preambulėje nurodoma, kad užsakovė, t. y. UAB „Spektro“, norėdama užsakyti 1.1 punkte nurodytu darbu atlikimą, pareiškė rangovei, kad nėra nemoki ir netaps tokia sutarties vykdymo laikotariu ir kt., o ieškovė, įvardyta kaip rangovė, pareiškė, kad turi pakankamai techninių ir žmogiškųjų išteklių, leidžiančių laiku įvykdyti įsipareigojimus, prisiimtus sutartimi.
44. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nustatė, kad ieškovė pripažino, jog ji vedė derybas su UAB „CCM Baltic“ būtent žemės (grunto kasimo) darbams atlikti ir neturėjo licencijų, būtinu tokiems darbams atlikti. dėl to ir buvo pasitelkta atsakovė. Ieškovės vadovas į objektą pristatė savivartį, i į jį pylė degalus bei pasirūpino vairuotoju. Objekte dirbusiems ekskavatoriui ir savivarčiui ieškovė parūpindavo degalų, transporto priemonės buvo tvarkingos, tinkamos techninės būklės; ieškovės vadovas pripažino, jog būtent jam perduota UAE „Volmira“ degalų kortelė, kad būtent jis su šia kortele nupirkdavo degalų ekskavatoriui ir fiziškai pristatydavo ekskavatoriaus operatoriui, kuris ir vedė degalų apskaitą.
45. Įvertinęs minėtas Paslaugų teikimo sutarties nuostatas, nustatytus šalių veiksmus iki sutarties sudarymo ir ją vykdant, apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą tarp šalių buvus susitarimą dėl statybos rangos santykių, t. y. tarp šalių kilusį ginčą kvalifikavo kaip ginčą, kilusį iš statybos rangos teisinių santykių.
46. Ieškovė, kasaciniame skunde teigdama, kad būtų nagrinėję teismai pažeidė rangos teisinius santykius reglamentuojančias materialiosios teisės normas ir neteisingai kvalifikavo tarp ginčo šalių susiklosčiusius santykius kaip rangos teisinius santykius, pažeidė sutarčių aiškinimo taisykles, nenurodo, kuo šis pažeidimas pasireiškė.
47. Minėta, kad rangos sutartimi rangovas įsipareigoja atlikti tam tikrą darbą savo rizika pagal užsakovo užduotį ir perduoti šio darbo rezultatą užsakovui, o statybos rangos sutartimi – pastatyti pagal užsakovo užduotį statinį arba atlikti kitus statybos darbus. Nustatyta aplinkybė, kad Paslaugų teikimo sutartimi ieškovė įsipareigojo ne tik pateikti techniškai tvarkingą techniką, atsakyti už jos remontą, draudimus, bet ir atsakyti už darbo saugą, darbuotojų blaivumą, taip pat pareiškė, kad turi pakankamai techninių ir žmogiškųjų išteklių, leidžiančių laiku įvykdyti įsipareigojimus, prisiimtus sutartimi, nesudaro pagrindo vertinti šalių sudarytą sutartį kaip nuomos sutartį. Pagal nuomos sutartį viena šalis

(nuomotojas) įsipareigoja duoti nuomininkui daiktą laikinai valdyti ir naudotis juo už užmokestį, o kita šalis (nuomininkas) įsipareigoja mokėti nuomos mokestį ([CK 6.477 straipsnio](#) 1 dalis). Pagal transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį nuomotojas įsipareigoja perduoti nuomininkui laikinai naudotis už užmokestį transporto priemone ir suteikti tos transporto priemonės vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomos mokestį ([CK 6.512 straipsnio](#) 1 dalis). Taigi nuomos sutarčiai, įskaitant transporto priemonių nuomos teikiant vairavimo ir techninės priežiūros paslaugas sutartį, būdinga tai, kad nuomotojas perduoda nuomininkui nuomojamą daiktą laikinai naudotis, ir jai nėra būdingi nuomotojo įsipareigojimai užtikrinti darbo saugą, darbuotojų blaivumą, vesti papildomą apskaitą. Atsižvelgiant į rangos sutarties prigimtį, esmę ir tikslus, tokių sąlygų buvimas labiau būdingas rangos sutarčiai, nes darbų atlikimas rangovo rizika užsakovo objekte ir apsprendžia rangovo atsakomybę už darbų saugą ir kt.

48. Vertindamas tarp šalių susiklosčiusių teisinių santykių esmę ir pripažindamas buvus rangos teisinius santykius, apeliacinės instancijos teismas vertino šalių susiklosčiusių teisinių santykių prigimtį – tai, kad šalių susitarimas buvo nulemtas to, kad atsakovė neturėjo technikos, o turėjo reikiamas licencijas, o ieškovė turėjo techniką, bet neturėjo licencijų atlikti šiuos žemės kasimo darbus, abipusį šalių siekį gauti pelno prisidedant prie Objekto statybos darbų, sutarties turinį, ja nustatytus šalių įsipareigojimus, apmokėjimo kriterijus, šalių veiksmus vykdant sutartį. Taigi, kilus ginčui dėl sutarties turinio ir jos sąlygų, apeliacinės instancijos teismas ginčo sutartį aiškino, nustatydamas tikruosius jos dalyvių (šalių) ketinimus, atsižvelgė į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, į šalių veiksmus iki sutarties sudarymo, jų elgesį po sutarties sudarymo, sutartį vykdant ir kitas reikšmingas aplinkybes. Tuo tarpu ieškovės teiginys, kad teismas pažeidė sutarčių aiškinimo taisykles, konkrečiais argumentais nėra pagrįstas.
49. Ieškovė teigia, kad ji neįsipareigojo sukurti ir perduoti atsakovei jokio konkretaus objekto, neįsipareigojo pasiekti jokio darbo rezultato, o tai pagal materialiosios teisės normas ir teismų praktiką yra rangos sutarties požymis.
50. Minėta, kad tikrasis sutarties (jos sąlygos) turinys gali nesutapti su pažodine teksto reikšme, jeigu pažodinį tekstą paneigia įstatyme įvardytos sutarties aiškinimui reikšmingos aplinkybės (sutarties sąlygų kontekstas, faktinis šalių elgesys, kt.). Būtent šias aplinkybes atskleidė bylą nagrinėję teismai: būtent ieškovė vedė derybas su UAB „CCM Baltic“ dėl žemės (grunto kasimo) darbų atlikimo, bet ji neturėjo licencijų, būtinų tokiems darbams atlikti, dėl to ir buvo pasitelkta atsakovė. Taigi, nustatytas ieškovės tikslas, sudarant sutartį, – pelno siekimas, atliekant statybos darbus (grunto kasimo darbus), o ne išnuomojant atsakovei techniką šiems darbams atlikti. Be to, Paslaugų teikimo sutarties 4.5 punkte ieškovė įsipareigojo atlikti kitus veiksmus, kurie logiškai priklauso paslaugų teikėjui siekiant maksimaliai efektyvų paslaugų gavėjo atliktų darbų rezultatą. Ši sutarties nuostata pagrindžia, kad ieškovė prisiėmė plataus pobūdžio sutartinius įsipareigojimus, kurių konkretus turinys buvo susietas su Paslaugų teikimo sutarties rezultato pasiekimu.
51. Taigi, vien aplinkybė, kad, pažodžiui vertinant Paslaugų teikimo sutarties tekstą, jame nėra įtvirtintas ieškovės įsipareigojimas sukurti ir perduoti darbų objektą, nepaneigia teismų išvados buvus susitarimą dėl statybos rangos – teismo atskleistas šalių ketinimas gauti pelno iš statybos darbų Objekte, atliekant grunto kasimo darbus, būtent ir reiškia rangos sutarčiai būdingus įsipareigojimus: rangovui – atlikti savo rizika tam tikrą darbą ir perduoti šio darbo rezultatą užsakovui, o užsakovui – atliktą darbą priimti ir už jį sumokėti. Todėl teisėjų kolegija daro išvadą, kad bylą nagrinėję teismai teisingai kvalifikavo šalių teisinius santykius.

Dėl atsakovės įsiskolinimo pagal Paslaugų teikimo sutartį

52. Įrodinėjimo tikslas – teismo įsitikinimas, pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir įvertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja ([CPK 176 straipsnio](#) 1 dalis). Pagal [CPK 178](#) straipsnyje įtvirtintą bendrąją įrodinėjimo pareigos taisyklę, šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriais grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių šio [CPK](#) nustatyta tvarka nereikia įrodinėti.
53. Byloje nustatyta, kad savo reikalavimui pagrįsti ieškovė nagrinėjamoje byloje pateikė 2016 m. gegužės 9 d. 12 210 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą Nr. GRA16 Nr. 006, teigdamą, kad šią sąskaitą faktūrą atsakovė apmokėjo tik iš dalies, iki šiol nesumoka 8210,10 Eur skolos sumos.
54. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad minėta PVM sąskaita faktūra šalių nėra pasirašyta, o byloje nėra duomenų apie tai, kad šis dokumentas būtų įteiktas ar būtų siunčiamas atsakovei. Teismai taip pat nustatė, kad ši ieškovės pateikta sąskaita nėra pagrįsta rašytiniais įrodymais, kuriais remiantis būtų galima identifikuoti joje nurodytos sumos apskaičiavimo tvarką, o ieškovė nepateikė jokių įrodymų, kad atsakovė pripažino tokia sumą ir kad jai apskritai buvo žinomas toks šio buhalterinės apskaitos dokumento turinys, jau nekalbant apie jo tinkamą įteikimą. Šių aplinkybių pagrindu bylą nagrinėję teismai ieškovės pateiktos PVM sąskaitos faktūros, kuria ieškovė grindė savo reikalavimą pagal Paslaugų teikimo sutartį, nevertino kaip patikimo ar leistino įrodymo ieškovės reikalavimui pagrįsti.
55. Minėta, kad Paslaugų teikimo sutartimi šalys aptarė, jog ieškovė mokėsimą už suteiktas paslaugas gaus pagal UAB „Spektro“ aktuose užfiksuota grunto kasimo kieki. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad tokį skaičiavimą atsakovė atliko: byloje buvo pateiktas atsakovės vadovo surašytas dokumentas, įvardytas kaip „Griaučių darbu apskaičiavimas“, kuriame surašytas detalesnis atliktu darbu kiekis. Šio, kaip nustatė pirmosios instancijos teismas, ieškovė iš esmės neginčijo – ieškovės vadovas nurodė, kad galimai toks kiekis buvo, pateiktiems skaičiavimams neprieštaravo. Nesant byloje kitu duomeniu, bylą nagrinėję teismai, sprenddami dėl ieškinio nagristumo, vadovavosi būtent šiuo dokumentu ir, nustatę atsakovės sumokėtas sumas pagal Paslaugų teikimo sutartį, padarė išvadą, kad ieškovės reikalavimas nėra pagrįstas.
56. Kasaciniame skunde neteigiama, kad bylą nagrinėję teismai pažeidė įrodymų vertinimo taisykles, netinkamai įvertino įrodymus ir todėl neteisingai išsprendė bylą. Todėl ieškovės teiginį, kad 12 210 Eur sumos PVM sąskaita faktūra išrašyta pagal jaiatsakovės nurodytą išvežto grunto kiekį, o atsakovė neatsiskaitė su ieškove ne tik už ekskavatoriaus ir savivarčio nuomą, bet ir už išvežtą gruntą, kasacinis teismas vertina kaip neargumentuotą ir nesudarantį pagrindo pripažinti bylą nagrinėjusių teismų sprendimus neteisėtais ir juos panaikinti.
57. Ieškovė kasaciniame skunde taip pat teigia, kad sutarties dalykas buvo ekskavatoriaus ir savivarčio, reikalingų žemės darbams atlikti, nuoma už sutartą kainą, o pagal nuomos teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas, nesant kitokio susitarimo, priemonės išlaikymo išlaidos yra nuomininko pareiga ([CK 6.522–6.526 straipsniai](#)), todėl ginčui neturi teisinės svarbos atsakovės argumentai dėl mokėjimo už degalus.
58. Byloje nėra nustatyta aplinkybė, kad šalys, sudarydamos Paslaugų teikimo sutartį, būtų susitarusios dėl technikos, naudojamos darbams atlikti, išlaikymo apmokėjimo, įskaitant išlaidas jos naudojamiems degalams ir transportavimui. Nustačius, kad šalis siejo rangos, bet ne nuomos teisiniu santykiu, nuomos teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos, taigi ir pareigą apmokėti transporto priemonės išlaikymą reglamentuojančios normos, nagrinėjamam ginčui netaikytinos. Tuo tarpu rangos teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos tokios užsakovo pareigos nenustato. Priešingai, esant rangos teisiniams santykiams, rangovas įsipareigoja atlikti darbus savo rizika ir savo medžiagomis, savo priemonėmis ir jėgomis, jeigu sutartimi nenustatyta kitaip ([CK 6.644 straipsnio](#) 1 dalis, 6.647 straipsnio 1 dalis, 6.681 straipsnio 1 dalis, 6.686 straipsnio 1 dalis).
59. Taigi ieškovės teiginys, kad atsakovė iki šiol nėra visiškai atsiskaičiusi pagal šalių sudarytą Paslaugų teikimo sutartį, nėra patvirtintas šioje byloje pateiktais leistiniais ir patikimais įrodymais. Bylą nagrinėję teismai, įvertinę byloje pateiktus įrodymus, padarė jais pagrįstą išvadą, kad atsakovės skola pagal minėtą sutartį neįrodyta. Nenustačius, kad bylą nagrinėję teismai pažeidė įrodymų vertinimo taisykles, netinkamai įvertino įrodymus, kasacinio skundo argumentai dėl atsakovės įsiskolinimo pagal Paslaugų teikimo sutartį nėra pagrįsti ir nesudaro pagrindo naikinti bylą nagrinėjusių teismų sprendimus.

Dėl CPK 47 straipsnio 1 dalies taikymo nagrinėjamoje byloje

60. Ieškovė teigia, kad bylą nagrinėję teismai, neįtraukdami UAB „Volmira“ į bylą kaip trečiojo asmens, pažeidė [CPK 47](#) straipsnį. Jos teigimu, Objekte gruntą kasė ekskavatorius su atsakovei pavaldžiu ekskavatoriaus operatoriumi, kuris fikso išvežto grunto kiekį. Todėl UAB „Volmira“ turėjo būti įtraukta į bylą kaip trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, nes jai gali būti reiškiamas regresinis reikalavimas dėl netinkamai apskaičiuoto grunto kiekio.
61. [CPK 47 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų dėl ginčo dalyko, gali įstoti į bylą ieškovo arba atsakovo pusėje iki baigiamųjų kalbų pradžios, jeigu bylos išsprendimas gali turėti įtakos jų teisėms arba pareigoms. Jie gali būti įtraukiami dalyvauti byloje taip pat motyvuotu šalių prašymu arba teismo iniciatyva.
62. Atvejais, kai pirmosios instancijos teismas nusprendė dėl neįtrauktų dalyvauti byloje asmenų materialųjų teisių ir pareigų, pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą laikomas absoliučiu sprendimo negaliojimo pagrindu.
63. Kasacinio teismo yra išaiškinta, kad absoliutus teismo sprendimo negaliojimo pagrindas pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą yra ne visais atvejais, kai teismas neįtraukia į procesą visų teisinį suinteresuotumą turinčių asmenų, o tik tais, kai tai susiję su įstatymo nurodytais padariniais – sprendimu (nutartimi) turi būti nuspręsta ir dėl tokių asmenų. Nusprendimas suprantamas kaip teisių ar pareigų asmeniui nustatymas, pripažinimas, pakeitimas, panaikinimas ar kitoks nusprendimas, kuris turi įtakos neįtraukto dalyvauti byloje asmens teisei padėti ar padariniams. Sprendimu [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto prasme turi būti paveiktos nedalyvaujančio byloje asmens materialiosios teisės ir pareigos, be to, įtaka šioms teisėms ir pareigoms turi būti tiesioginė – sprendimu turi būti modifikuota asmens teisinė padėtis, t. y. nustatytos, pripažintos, pakeistos, panaikintos (ir pan.) materialiosios teisės ar pareigos. Tik kartu egzistuojant šioms dviem sąlygoms, gali būti konstatuotas aptariamas sprendimo negaliojimo pagrindas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 23 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-201-313/2021](#) 16 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
64. Nagrinėjamoje byloje skundžiamu pirmosios instancijos teismo sprendimu dėl UAB „Volmira“ teisių ir pareigų nėra niekaip nuspręsta: šiam asmeniui skundžiamu sprendimu nėra nustatyta, pripažinta, pakeista, panaikinta ar kitaip nuspręsta dėl jokių jo teisių ar pareigų. Taigi sprendimas neturi jokios įtakos šio neįtraukto dalyvauti byloje asmens teisei padėti. Todėl bylą nagrinėję teismai neprivilejo įtraukti UAB „Volmira“ į nagrinėjamą bylą kaip trečiojo asmens ir, to nepadarę, CPK 47 straipsnio 1 dalies normos nepažeidė.
65. Kasacinis teismas taip pat konstatuoja, kad kiti kasaciniame skunde išdėstyti argumentai kasacijos pagrindo nesudaro, todėl dėl jų pagrįstumo nepasisako.

Dėl bylos procesinės baigties

66. Remdamasis šioje nutartyje išdėstytais argumentais, kasacinis teismas konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė sutarčių aiškinimo taisykles, tinkamai kvalifikavo byloje nagrinėjamą ginčą, tinkamai byloje nustatytoms faktinėms aplinkybėms taikė materialiosios teisės normas, pagrįstai tarp šalių susiklosčiusius teisinius santykius kvalifikavo kaip statybos rangos, bet ne nuomos teisinius santykius, tinkamai taikė įrodymų vertinimą reglamentuojančias proceso teisės normas. Kasaciniame skunde išdėstyti argumentai nesudaro pagrindo panaikinti skundžiamus teismų procesinius sprendimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

67. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Atsakovė UAB „SPEKTRO“ prašė priteisti 1192,26 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą. Šios išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 1R-77 redakcija) patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (7, 8.14 punktai), jų atlyginimas atsakovei priteistinas iš ieškovės UAB „GRIANA“.
68. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 27 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 5,71 Eur tokių išlaidų. Šių išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš ieškovės UAB „GRIANA“ ([CPK 79 straipsnis](#) 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panevėžio apygardos teismo 2020 m. lapkričio 24 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovei UAB „SPEKTRO“ (j. a. k. 300155637) iš ieškovės UAB „GRIANA“ (j. a. k. 123572584) 1192,26 Eur (vieną tūkstantį vieną šimtą devyniasdešimt du Eur 26 ct) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo.

Priteisti iš ieškovės UAB „GRIANA“ (j. a. k. 123572584) valstybės naudai 5,71 Eur (penkis Eur 71 ct) kasaciniame teisme patirtų procesinių dokumentų siuntimo išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Artūras Driukas

